

POMOČ KARITASA PO POPLAVAH IN NEURJU 18. SEPTEMBRA 2007

Caritas assistance after the floods and storms of 18 September 2007

Darko Bračun* UDK 551.553.8(497.4)“2007”

Pričujoči zapis o pomoči Karitasa na Slovenskem prizadetim v septembrskem neurju in poplavah je sestavljen iz več delov. V prvem delu je predstavljena današnja humanitarna organizacija Caritas: njeno temeljno poslanstvo, organiziranost in delo, pomoč sočloveku v stiski. V drugem delu je predstavljeno konkretno humanitarno delo po septembrskih poplavah vseh sodelavcev in prostovoljcev Karitasa tako na slovenski, škofijski kakor tudi župnijski ravni.

Povzetek Abstract

This article describing the aid of Caritas Slovenia to the inhabitants of the storm-stricken and flooded areas last September consists of two parts. In the first part the humanitarian organisation Caritas is presented: its primary mission, organisation and activity, help to the fellow man in distress. The second part describes the actual humanitarian work of all Caritas staff and volunteers on the national, diocesan and parish level after last September's floods.

Uvod

Karitas v Sloveniji kot del Cerkve na Slovenskem deluje v današnji obliki od začetka 90-tih let prejšnjega stoletja. Z mnogimi sodelavci in prostovoljci kaže evangelijsko ljubezen in jo udejanja tako, da pomaga človeku v stiski.

Ljubezen do bližnjega in Caritas sta bila v teh letih mnogokrat na preizkušnji. Vse velike stiske in naravne nesreče, ki so zaznamovale samostojno Slovenijo (povodenj novembra 1990, begunci, potres v Posočju 1998, plaz pod Mangartom 2000), so del rasti in širjenja mreže dobrote, mreže pomoči bližnjemu v stiski, mreže Caritas. Mnogi sodelavci Karitasa in prostovoljci so ob največjih stiskah skoraj pozabili nase in z vsem svojim bitjem priskočili na pomoč. Njihovo veliko dobro delo v povezavi z uradnimi službami in drugimi humanitarnimi ter človekoljubnimi organizacijami kaže na dejstvo, da smo v najtežjih trenutkih sposobni ne samo videti sočloveka in bližnjega v stiski, temveč tudi z odprtim srcem po svojih zmožnostih pomagati, ne samo v zbiranju sredstev, temveč s konkretnim prostovoljnim dejanjem in lastno angažiranostjo pomagati sočloveku v stiski, kadar le-ta pomoč najbolj potrebuje.

* generalni tajnik Škofijskega karitasa Celje in Nadškofijskega karitasa Maribor, Strossmayerjeva 15, Maribor, darko.bracun@karitasce.si

¹ Zlatko Gričnik, Caritas v Mariborski škofiji, Maribor 1997, str.: 4.

Karitas – dejavna ljubezen do bližnjega

Dobrodelno ali karitativno delo, ki ga v slovenskem prostoru združujemo pod imenom Caritas, temelji na trojnem temeljnem poslanstvu Cerkve (oznanjevanje, liturgija, dobrodelnost) in največji zapovedi, ki je zapoved ljubezni do bližnjega. Beseda izhaja iz latinščine (caritas) in pomeni spoštovanje, ljubezen do nekoga, vdanost.

Organizacija današnjega Karitasa v Sloveniji deluje od začetka 90-tih let prejšnjega stoletja. V svetu je pomoč Karitasa stalnica in eden izmed temeljev socialne in konkretne pomoči človeku v stiski. In prav ta, prostovoljna konkretna pomoč človeku v stiski, je tudi pri nas najpomembnejši vidik karitativnega dela v mreži Caritas in danes združuje šest škofijskih karitasov, 484 župnijskih karitasov, v katerih deluje preko 13.848 sodelavcev in prostovoljcev Karitasa, ki so samo v letu 2007 opravili preko 664.704 ur prostovoljnega dela.¹

V Sloveniji je po cerkvenopravni ureditvi Caritas organiziran po škofijah. Tako imamo šest škofijskih karitasov, ki uresničujejo karitativno, dobrodelno, humanitarno in socialno poslanstvo katoliške Cerkve. Škofijski karitasi organizirajo, načrtujejo, usklajujejo in povezujejo karitativno delo vseh župnijskih karitasov in župnij v svoji škofiji. Z različnimi programi, akcijami in projekti aktivno izvajajo karitativno dejavnost kot eno izmed treh temeljnih poslanstev katoliške Cerkve. V medsebojni povezavi kot slovenski Caritas sodeluje pri organizaciji, načrtovanju, usklajevanju in povezovanju karitativnega dela na območju Slovenije in v tujini. V skladu s civilno zakonodajo lahko karitasi ustanovljajo in vodijo razne oblike pravnih oseb, katerih namen je

Naslov	Telefon	Fax	E-pošta	Splet
Muzejski trg 8, 3000 Celje	05/ 90 80 370	05/9080371	info@karitasce.si	www.karitasce.si
Skalniška 1, 5250 Solkan	05/ 330 02 33	05/364 95 47	karitas.koper@rkc.si	www.rkc.si/Karitas/KP
Poljanska 2, 1000 Ljubljana	01/ 439 21 30	01/ 433 32 51	info@lj.karitas.si	www.lj.karitas.si
Strossmayerjeva 15, 2000 Maribor	0590 80 350	0590 80 360	info@karitasmb.si	www.karitasmb.si
Martjanci 71, 9221 Martjanci	02/ 53 81 150		jozef.kociper@gmail.com	www.karitas.si/ms
Kristanova 1, 1000 Ljubljana	01/300 59 60	01/232 31 86	info@karitas.si	www.karitas.si

Preglednica 1. Organiziranost mreže Karitas na Slovenskem
Table 1. Organisation of the Caritas network in Slovenia

krščanska dobrodelnost. Sodelujejo z ustreznimi državnimi in lokalnimi institucijami, civilno pravnimi organizacijami in gibanji, predvsem pa pospešujejo zavest o potrebnosti izpolnjevanja zapovedi ljubezni do bližnjega, dajejo pobude in si prizadevajo vplivati na razvoj dogodkov na področju svojega delovanja. Pri svojem delu upoštevajo smernice komisije za karitativno dejavnost, skrbijo za stalno izobraževanje in duhovno oblikovanje sodelavcev in prostovoljcev Karitasa ter v različnih sredstvih obveščanja obveščajo in ozaveščajo javnost o karitativnem delu.

Prednostna področja dela Karitasa so: razvoj mreže humanitarne in socialne pomoči Karitas, zagovorništvo, sodelovanje znotraj Karitasa, programi in projekti pomoči v Sloveniji, sodelovanje v družbi, promocija, sredstva obveščanja in zbiranje sredstev ter mednarodna pomoč. Karitas si prizadeva odgovarjati na dejanske potrebe ljudi v stiski, ohranjati njihovo dostojanstvo, z njimi tesno sodelovati, jih pooblaščenim zastopati in jim z vsakovrstno pomočjo omogočiti osamosvojitve in v čim večji meri prevzeti odgovornost za svoje življenje.

Pomoč Karitasa po poplavih in neurju 18. septembra 2007

Karitas v Sloveniji se je preko dobro organizirane mreže Karitas (sodelavcev in prostovoljcev škofijskih in župnijskih karitasov) takoj odzval na katastrofalne posledice neurja in vodne ujme. Na najbolj prizadetih območjih je bila takoj nudena osnovna materialna pomoč in neposredna navzočnost strokovnih sodelavcev in prostovoljcev Karitasa. Ti so poročali o stanju na terenu in dali prve podatke o škodi, ki jo je povzročila vodna ujma.

Ocena stanja – elementarna nesreča

Že 19. septembra 2007 se je v mreži Karitas začela akcija pomoči prizadetim v katastrofalnem neurju in vodni ujmi po prizadetih območjih. Najprej z zbiranjem poročil

o škodi (poročila Uprave RS za zaščito in reševanje², sredstva obveščanja) ter stik – poročila strokovnih sodelavcev in prostovoljcev škofijskih in župnijskih karitasov na prizadetih področjih. Takoj je bilo sprejeto mnenje, da so razsežnosti neurja in vodne ujme 18. septembra 2007 tako velike, da gre za elementarno nesrečo.

Najbolj so bila prizadeta področja gorenjskega dela ljubljanske nadškofije, cerkniškega in tolminskega dela koprške škofije, del savinjskega področja (v Letušu sta žal ugasnili dve življenji, v kraju Trnovec–Rečica ob Savinji je voda porušila polovico hiše) ter vojniškega področja v celjski škofiji in območje Slovenskih Konjic in Slovenske Bistrice v mariborski nadškofiji.

Prva pomoč in zbiranje pomoči

Pomoč Karitasa je organizirala posebna koordinacijska skupina: organizirana je bila prva pomoč sodelavcev in prostovoljcev Karitasa prizadetim na ogroženih območjih (prostovoljno delo in pomoč, pomoč v oblačilih, hrani in najnujnejših potrebščinah), organizirano je bilo zbiranje uradnih poročil in poročil sodelavcev in prostovoljcev Karitasa, sproščena so bila sredstva za prvo pomoč ter organizirano zbiranje sredstev za pomoč prizadetim na ogroženih področjih pod sklicem »Neurje 2007« in »Poplave 2007«. V zbiranje sredstev in pomoči so bile vključene tudi druge humanitarne organizacije ter vladne in nevladne organizacije, predvsem v akciji »Stopimo skupaj«, ki so jo skupaj pripravili RTV SLO, Radio Ognjišče, RKS, Telekom, Pošta Slovenije in Karitas. Zbiranju pomoči na slovenski ravni so se na svojih področjih pridružili tudi škofijski karitasi. Le-ti so po vzpostavitvi stikov s prizadetimi področji in oceni škode takoj začeli spodbujati k solidarnosti in pomoči.

Povezovanje

Najtesnejše sodelovanje na prizadetem območju pri organizaciji in izvedbi zbiranja in delitvi pomoči se je izkazalo za

² <http://www.sos112.si/slo/index.php>

Slika 2. Železniki
Figure 2. Železniki

najboljšo in najučinkovitejšo pomoč. Na eni strani so bile katastrofalne posledice zgoščene na območje Železnikov in okolice, na drugi pa razpršene na večje območje (savinjsko in vojniško območje). Prilagoditev organiziranja pomoči razmeram je bila nujna. Poglavitno vlogo pri reševanju in prvi pomoči so imeli sodelavci in prostovoljci župnijskih karitasov, ki so požrtvovalno sodelovali z lokalno skupnostjo, Upravo RS za zaščito in reševanje, gasilci, Slovensko vojsko, Rdečim križem in drugimi organizacijami.

Pomoč Karitasa po poplavah in neurju

Na podlagi zbranih poročil (poročilo Uprave RS za zaščito in reševanje), poročil sodelavcev Karitasa in prostovoljcev, poročil lokalnih skupnosti in poročanja sredstev obveščanja je Karitas na prizadeta območjih takoj poslal zbrano pomoč.

Dne 24. septembra 2007 je bil sklican strokovni svet slovenskega Karitasa, ki je sprejel temeljne usmeritve za ravnanje mreže pomoči Karitasa na prizadetih območjih. Ustanovljena je bila posebna koordinacijska skupina strokovnih delavcev Karitasa, ki so izvajali projekte pomoči na prizadetih območjih. Že predhodno so bila pripravljena in na seji sprejeta merila in navodila za razdeljevanje pomoči Karitasa, pripravljene so bili obrazci »vloga za dodelitev pomoči Karitasa ob poplavah 2007«, »navodila za izpolnjevanje vloge za dodelitev pomoči Karitasa« in »potrdilo o prejemu pomoči Karitasa«. Koordinacijska skupina je bdela nad izvajanjem pomoči, usklajevanjem meril, postopkov in predvsem nad uravnoteženim obsegom pomoči najbolj prizadetim ter izmenjevala izkušnje glede na položaj.

Delitev pomoči Karitasa prizadetim v poplavah in neurju septembra 2007 je potekala po naslednjih korakih:

Prva faza: prva pomoč

Prva pomoč je bila nudena takoj. To je bila pomoč pri nastanitvi, pomoč v hrani, vodi, obleki in najnujnejših potrebščinah.

Druga faza: nujna pomoč

Nujna pomoč za ustvarjanje osnovnih življenjskih pogojev, ocena stanja in prva sanacija nastale škode.

Tretja faza: pomoč za normalizacijo življenja

Dodatni stroški za obnovu in normalizacijo življenja po poplavah in neurju.

Zaradi hitre, racionalne in učinkovite pomoči so se sredstva, zbrana na TRR slovenske Karitas, v višini 1.821.301,48 EUR, nakazala na škofijske karitase, ki so s hitrim odzivom takoj pomagali prizadetim območjem.

Na Gorenjskem (Železniki, Kropa, Bohinj in druga prizadeta območja) je humanitarno in zbrano pomoč delila Škofijska karitas Ljubljana. Zbrana sredstva so bila razdeljena večinoma v Železnikih, Kropi in Bohinju. Skupno je bila pomoč razdeljena okoli 700 družinam in posameznikom, od katerih je bilo samo v Železnikih 67 družin, ki so imele popolnoma ali delno uničene bivalne prostore. Škofijska karitas Ljubljana je sama iz lastnih sredstev in iz darov darovalcev prizadetim območjem namenila naslednjo pomoč: 4 palete mleka, 4 palete vode, 2 paleti pralnega praška, 1 paleto mehčalca, 1 paleto sredstva za pomivanje posode, 6000 kilogramov svežega kruha, veliko oblačil in nekaj gospodinjstevskih aparatov. Živili so oskrbovali kuhinjo, ki je na dan pripravljala od 500 do 1000 obrokov za poplavljenе in prostovoljce.

Na celjskem in savinjskem prizadetem območju (Bočna, Rečica ob Savinji: voda porušila polovico hiše, Letuš: pod plazom ugasnili dve mladi življenji, Braslovče, Vransko, Prebold, Vojnik, Nova Cerkev, Frankolovo, del Celja,

Slika 3. Letuš
Figure 3. Letuš

Laško] je humanitarno pomoč in zbrana sredstva delila Škofijska karitas Celje. Zbrana pomoč in sredstva so bila razdeljena predvsem preko župnijskih karitasov, in sicer 312 družinam in posameznikom. Škofijska karitas Celje je prizadetim območjem namenila pomoč v hrani, in sicer večjo količino hrane iz intervencijskih zalog EU, in pomoč v obleki. Razdeljeno je bilo tudi 1000 l ustekleničene vode, 27 kartonov septolet in 56 kartonov pralnega praška, ki so jih darovali različni dobrotniki. V zbiranje in razdeljevanje pomoči so se vključili številni župnijski karitasi, prav tako pa tudi skavti z zbiranjem najosnovnejših oblačil, gospodinjskih pripomočkov, pohištva, higienskih pripomočkov. Zbrano pomoč so v sodelovanju z župnijskimi karitasi na prizadetih območjih tudi razdelili.

V Letušu, kjer je zemeljski plaz popolnoma uničil stanovaljsko hišo in pod seboj pokopal dve mladi življenji, in v Trnovcu pri Rečici v Savinji se je Škofijska karitas Celje zavezala pomagati pri postavitvi novih hiš. Tako v Letušu ob sodelovanju z županom občine Braslovče že stoji nova hiša. V Trnovcu so po zagotovilu župana občine Rečica ob Savinji pripravljalna dela v polnem teku.

Na prizadeto območje v okolici Slovenskih Konjic (Zreče, Loče, predvsem vas Zbelovo) in Slovenske Bistrice je pomoč prihajala iz Nadškofijske karitas Maribor. Humanitarna pomoč je bila dodeljena 39 posameznikom in družinam. Nadškofijska karitas Maribor je ob veliki podpori župnijskih karitasov v Slovenski Bistrici, Slovenskih Konjicah in Zrečah takoj pomagala v hrani in obleki, pozneje tudi v drugih najosnovnejših življenjskih potrebščinah in pohištvu.

Na območju Škofijske karitas Koper sta bila prizadeta cerkljansko in tolminsko območje. Na cerkljanskem so

sodelavci in prostovoljci Karitasa pomagali 18 družinam in posameznikom, na tolminskem pa 8 družinam in posameznikom.

Tako so preko mreže Karitas prizadeti v neurju in poplavah 18. septembra 2007 dobili pomoč v najkrajšem možnem času. Opravljeni so bili vsi potrebni postopki in usklajevanja z drugimi vrstami pomoči. Predvsem pa smo sodelavci in prostovoljci Karitasa želeli mnogim prizadetim v tej veliki naravni nesreči pokazati, da niso ostali sami. In če nam je to uspelo, smo naredili največ.

**Če odštejemo denar, ga je manj;
če pa z eno lučjo prižgemo drugo, ni plamen nič manjši,
tudi če prižgemo ob njem ne vem koliko
tisoč sveč – in če delimo ljubezen,
je tem več ljubezni v nas, čim bolj smo z njo darežljivi.
(Friedrich Wilhelm Foerster)**

Namesto zaključka - zahvala

Naj bodo te vrstice predvsem zahvala mnogim dobrotnikom in ljudem odprtega srca, ki ob zadnjem neurju niso ostali ravnodušni in so pomagali po svojih najboljših močeh. Zahvala gre tudi mnogim sodelavcem Karitasa in prostovoljcem, saj brez njihovega požrtvovalnega prostovoljnega dela ne bi mogli pomagati številnim prizadetim med katerimi so nekateri ostali brez vsega.

Predvsem pa se sodelavci in prostovoljci Karitasa želimo zahvaliti mnogim, ki ob stiski niste ostali ravnodušni in ste po svojih močeh pomagali s konkretnim prostovoljnim delom in prispevkom pomoči. Brez vaše pomoči ne bi mogli pomagati. Hvala vam za to.